25198

„...VA VENI ZIUA...“

EUROPA RĂSPUNDE TERORIȘTILOR ANTIEUROPENI

EUROPA 1944

32/33
V. 11.

II 25.198
D

„...VA VENI ZIUA...“

EUROPA RĂSPUNDE TERORIŞTILOR ANTIEUROPENI

EUROPA 1944

48/80
452530/91

«.....VA VENI ZIUA.....»

Rentabilitatea distrugerilor

(Istorisire a comerciantului suedez G. M. din Jönköping)

L'Irremplaçable

(Impresii ale arhitectului francez A. R. din Rouen)

Cruţare şi cruzime

(Dintr'un articol al avocatului bulgar Dr. A. P. L. Plovdiv)

Bilanţul teroarei

(Recapitulare istorică de prof. B. C. Firenze)

It was the finest shambles...

(O scrisoare a Inaltului Cleric slovac J. T. din Bratislava)

Legea războiului

(Concluzia pe care o trage un german din toate acestea)

RENTABILITATEA DISTRUGERILOR

Trenul avea o întârziere neînsemnată. Deşi trebuise să aştepte în cursul nopţii de două ori câte o jumătate de ceas, fiindcă linia fusese blocată de alarmă aeriană, locomotiva a străbătut cu viteză sporită regiunea de munţi a Germaniei Centrale, aşa că am trecut aproape conform orariului oficial prin centrele industriale din Saxonia Superioară. Şedeam în colţul unui compartiment foarte confortabil şi căutam să străbat cu privirea în întunericul cenuşiu al zorilor de Ianuarie, când conductorul trecu grăbit prin culuar şi stinse peste tot lămpile. Apoi spuse cu voce calmă: „Alarmă".

Sunt sigur că n'a pronunţat cuvântul nici cu o clipă prea de vreme. Trenul alerga cu aceeaş viteză, în timp ce la stânga lui, la vreo sută de metri poate, căzu o bombă şi explodă imediat. Urmară o a doua şi o a treia. M'am repezit în culuar de unde puteam privi de ambele părţi. La dreapta şi la stânga trenului cădeau două serii de bombe; cea din dreapta părea a fi ceva mai depărtată. In stânga o cabină de semnalizare fu zdrobită. Am auzit pocnetul exploziei de parcă bomba ar fi căzut lângă mine. După ce cele două bombardiere şi-au terminat încărcătura au început să tragă cu muniţie luminoasă. Era un tablou aproape atrăgător, un dans pe marginea prăpastiei, pe care îl jucai cu respiraţia tăiată dar nu îngrozit. După un minut şi jumătate straniul joc se sfârşise. Sunt

sigur că mecanicul locomotivei nu și-a pierdut capul nici o clipă. A condus de parcă avea aripi.

După un drum de 12 ore am ajuns la Leipzig exact după orar. Dintre cele 16 mari peroane ale gării 5 erau neatinse; lipseau doar geamurile. Circulația, impunătoare ca totdeauna, se auzeau comenzi, trenurile plecau și veneau cu exactitate. Aveam treabă la Leipzig și am coborît.

Imaginea care mi se oferise până acum din tren, caracterizată prin integritatea aproape absolută a sistemului de comunicație, s'a schimbat brusc în momentul în care am părăsit gara. Câmpul de ruine a început. Afară mergeau tramvaele și camioanele ca totdeauna; dar mergeu parcă fără rost, printr'un câmp de ruine mărginit tot de ruine. Cunoșteam Leipzigul din alte vizite. Nu l-am mai recunoscut. Tocmai centrul, cu multele lui edituri și tipografii, acele uzine de producție ale spiritului european, unde se tipăreau cărți engleze și germane, franceze și ruse, lituaniene și suedeze, tocmai centrul nu mai exista. Case în care respiraseră Lessing și Goethe, nu mai erau acum decât ruine. Nu erau găuri oarbe ale ferestrelor sparte, nu era grozăvie, nu era indescriptibil. Aici era numai neantul. Neantul exact, precis, făurit în mod științific.

M'am întors ca și cum aș fi rătăcit drumul și am plecat din nou la gară. Trenul următor a venit la fel de precis ca și cel dinainte, și mi-am continuat călătoria spre Berlin. Lumile stau nedespărțite una lângă alta. Treci prin peisagiul civilizației secolului XX, privești comodul și călduțul compartiment al vagonului, prevăzut cu tot confortul, privești în dreapta și în stânga case arătoase, deasemenea demne de secolul XX. Și deodată toate acestea încetează. Confortul meu din compartiment rămâne, dar afară o mână de diavol a schimbat decorul. Ziduri înegrite de fum se înalță triste către cer. Mormane de cenușe acoperă pământul. Copaci prăvăliți și despicați.

Grădini arate parcă de un plug gigantic, străzi blocate. Dar nu e un oraş mort: în mijlocul infernului împietrit e un furnicar de lume, la o piaţă săptămânală. Dar este ceva insezisabil, ceva de neînţeles, este reducerea, revenirea simţului omenesc la începuturile străvechi, când Homo Aurignaciensis s'a târît afară pentru prima dată din cavernele epocii inter-glaciare. Aşa am intrat în Berlin: nesimţitor în faţa unei privelişti zguduitoare.

Am văzut Berlinul lui Ianuarie 1944. Berlinul lui Noembrie 1943 era altul, şi cel al lui Februarie 1944 va fi iarăşi altul. Se pare că ajunge prezenţa câtorva mii de oameni în văzduh deasupra acestui gigant al oraşelor pentru a-l face de nerecunoscut, aşa cum aruncă copiii la pământ o construcţie din cuburi de joc. Un lucru frapa imediat, în oraş ca şi afară: această rezistenţă absolută a comunicaţiilor moderne. Bombele muşcă din carnea vie, muşcă din contururile copioase ale civilizaţiei moderne, dar, cu toate încercările, nu pot rupe nervii şi tendoanele comunicaţiilor. Am mers de la Potsdamer Platz la Spittelmarkt cu metroul. Deasupra nu ştiu dacă era vreo casă neavariată, şi ceeace odinioară fusese unul dintre cele mai frumoase şi mai bogate cartiere comerciale ale Europei se înfăţişa acum privitorului îndurerat ca o grămadă de ruine cenuşii; la câţiva metri mai încolo însă circulaţia modernă a unui oraş de 5 milioane de oameni, cu trenuri în toate direcţiile şi cu plecări la fiecare minut şi jumătate, se desfăşura ca şi înainte. Oamenii se strângeau în gările luminoase, pretutindeni domnea o animaţie în aparenţă foarte vie.

Trebue să folosesc cuvântul „aparent" mai des decât o fac de obicei; fiindcă în această lume nouă şi neobişnuită ochilor noştri aparentul joacă un rol important. Tot ce este vizibil, evident, a devenit în mare măsură nesigur. Lucrul s'a întâmplat cu doi cunoscuţi ai mei, suedezi, cari vizitaseră Berlinul în Noembrie. Unul povestea că Berlinul e praf, că nu mai e decât o grămadă de moloz;

celalt spunea că orașul este absolut intact și că trebue să privești cu multă atenție ca să descoperi în trecere vreo avarie. Fiecare dintre ei se jură de mama focului că el are dreptate și făcea pe celalt mincinos, propagandist (cea mai gravă insultă pe care o cunoșteau). Dar care era adevărul? Primul străbătuse Berlinul de la nord la sud și celalt de la est la vest. Fiecare își făcuse o impresie, și cele două impresii erau diametral opuse, și cred că nici statistica n'ar putea face mare lucru aici. Fiindcă ce însemnează constatarea că 80% dintr'un oraș este prefăcut în ruină? Nu spune nimic de posibilitatea de locuire a orașului, fiindcă factorul decisiv este raportul dintre orășean și oraș.

Am mers prin Berlin și am văzut un pustiu, pustiul modern al civilizației, cu mult mai dezolant decât cel al Saharei. Ce nu s'a distrus aici! Eu sunt comerciant, eu nu vorbesc de artă. Dar știu ce valori cuprinde o singură locuință de om, ce mobile, rufe, veselă, tacâmuri, cărți, tot felul de mărunțișuri. Cel puțin 20 de astfel de gospodării fuseseră în fiecare dintre clădirile incendiate, și cel puțin 20 de astfel de clădiri stau — ori stăteau — în fiecare dintre multele blocuri de case ale căror schelete rânjesc înțepenite în soarele aburit de Ianuarie.

Va rămâne pentru totdeauna de neînțeles cum omul poate să facă atâta rău altui om.

N'aveam nici un chef să rămân peste noapte la Berlin, și prietenii mei de afaceri erau de părere să plec fiindcă se aștepta cu certitudine un atac terorist pe seară. Vremea era ploioasă, cerul înorat și fără lună: tot ceeace înainte îngrozise bombardierele de noapte acum le atrăgea. Am aflat, prea târziu, că toate trenurile accelerate părăsesc Berlinul înainte de ora 8 seara. A trebuit să rămân.

Ședeam la hotelul Adlon, care n'a fost prea deteriorat și are un adăpost admirabil cu mai multe etaje în pământ. Dealtfel nu m'a îngrozit alarma, care s'a dat după

cum ne aşteptasem, ci amintirea. Era în adăpost o instalaţie splendidă, radio care ne spunea cu voce calmă ruta şi numărul bombardierelor britanice. Puţin după ora 8 se dăduse prealarma, când se anunţase apariţia a foarte numeroase bombardiere la Emden. Speakerul vorbea de două valuri de câte 500 avioane care porneau dela nord şi sud de Hanovra spre est. Câteva minute mai târziu o nouă informaţie: pericol aerian 30, adică bombardierele pot fi la Berlin în 30 minute. Curând după aceea începură sirenele. Mă făcusem comod în adăpost şi auzeam foarte înfundat sunetul acesta nesuferit.

Speakerul vorbea. Bombardierele au simulat întâi un atac la Braunschweig, unde însă au căzut numai 10 bombe explozive şi câteva sute incendiare. De acolo grupul din sud a luat direcţia Leipzig, iar cel din nord părea că se îndreaptă spre Stettin. Mă gândeam că pericolul a trecut, când se auziră căzând primele bombe la marginea oraşului. Afară antiaeriana trăgea cu furie. Bombardierele, după cum anunţa speakerul cu precizie, veneau din spre nord. Am auzit aparatele cercetaşe care aveau rostul să traseze luminând regiunile, circumscripţiile de bombardat. Apoi veniră valurile de bombardiere de câte 100 de aparate care aruncau bombele fără încetare. Aveam pe perete un barometru care ne arăta exact calibrul: la bombele de 1.800 kg. indicatorul alerga trei sferturi din cadran, la cele de 250 kg, trecea numai de la Ploaie la Variabil. După ce valurile din nord trecură veniră grupurile din sud, apropiindu-se acum din spre vest. Regiunea lor de bombardat părea a fi departe într'o suburbană de la vest, fiindcă, spre deosebire de cele mai multe persoane din adăpost, barometrul reacţiona mai leneş. Stăteam totuşi cu nervii încordaţi. Neîntreruptul foc de baraj, tremurul continuu al lămpilor electrice, zguduiturile şi vibraţiile care se transmiteau tuturor obiectelor din încăpere făceau ca nervii să nu mai depindă de noi, de minţile noastre, şi creerul

meu rămas rece și limpede înregistra ca un străin cum corzile nervilor mi se smunceau tremurând în toate membrele.

Poate că acesta este cel mai mare pericol al atacurilor teroriste: despart voința omenească de sistemul nervos, fac organismul independent de controlul intelectului.

Cu toate că avusese două faze, atacul întreg durase numai 36 de minute. In acest scurt timp fuseseră aruncate asupra Berlinului, după socotelile engleze, aproximativ 1.200.000 kg. de bombe explozive și incendiare. Era de presupus că în ambele sectoare trasate distrugerea este totală sau cel puțin de 80%. Trebue că au fost și mari pierderi de vieți omenești. La marginea sectoarelor și dincolo de ele proporția distrugerii era cu puțin deasupra cifrei obișnuite la astfel de bombardamente. Se poate spune că a fost un noroc pentru Berlin că distanța mare a silit bombardierele să ia la drum mai multă benzină și deci mai puține bombe. La circa 900 bombardiere angajate greutatea medie a bombelor fiecărui avion trebue să fi fost de 1.400 kg., pe câtă vreme la atacurile asupra Hamburgului era de 1.600 până la 2.000 kgr. Calculul acesta mi-a evocat îngrozitoarea catastrofă din Iulie abătută asupra frumosului port: mă aflam eu însumi la Hamburg atunci, și de câte ori mă gândesc la cele trăite mă cuprinde un fior.

Fusese la 27 Iulie 1943. Venisem de la Amsterdam și voiam să-mi continui drumul spre Copenhaga. Intre timp Hamburgul suferise greul atac din 24—25 Iulie și gara fusese distrusă în parte. N'am găsit trenul de legătură. Era o arșiță cumplită, mărită încă de fumul rămas de la atacurile anterioare. Am intrat apatic în marele hotel care se găsește — sau se găsea — la nord de gară, mi s'a dat o cameră și am încercat zadarnic să adorm. Era după miezul nopții când au început sirenele. Mai trăisem diferite alarme, și la Londra, și luasem obiceiul să nu mă duc în pivniță ci să urmăresc atacul pe cât posibil de la

un punct de observaţie de pe acoperiş; nervii mei suportau mai bine asta. M'am sustras deci controlului, am urcat pe acoperiş şi, cu ajutorul câtorva ţigări, m'am împrietenit cu paznicul de apărare pasivă de acolo.

Cerul era destul de luminos din cauza stelelor. Căldura mi se părea şi mai insuportabilă decât seara fiindcă nori de fum împiedecau aerul cald să urce. Am observat imediat că în aerul greu şi înăbuşitor plutea un fel de presimţire a nenorocirii, deşi nu puteam bănui că va trebui să fiu unul dintre ultimii cari aveau să mai poată arunca o privire asupra frumosului oraş care se întindea la picioarele mele, asupra acestui oraş atât de greu lovit dar totuşi încă viu, încă înfloritor.

Din toate colţişoarele începu focul antiaerienei fiindcă se apropiau avioanele cercetaşe care aruncau rachete luminoase pentru desemnarea regiunilor hotărîte ca obiectiv. Tovarăşul meu de pe acoperiş îmi spunea ce este sortit nimicirii : cartierele Hamm, Hammerbrook şi Horn. Probabil că antiaeriana nu prea reuşise în tragerile asupra avioanelor care zburau la 7—8000 metri înălţime, fiindcă se văzu apropiindu-se cu o iuţeală de necrezut primul val de bombardiere, fără îndoială echipagii de elită, care se năpustiră asupra tuturor tunurilor de antiaeriană şi reduseră la tăcere numeroase dintre ele. Imediat sosi al doilea val şi aruncă bombe incendiare. Cădeau ca un perete negru din cerul palid luminat; după datele britanice au fost 220.000 bombe incendiare de câte 1 kg. şi 2 kg. In acest covor de bombe alţi aviatori plasară încă 1.800 bombe explosive.

Ingrozitorul spectacol m'a emoţionat în aşa hal încât nici nu mai ţineam seama de nenumăratele schije şi scântei care cădeau în jur. De fapt puteam lua foc în fiecare clipă. Dar colo, la vreo 700 metri de mine, începea să se împlinească al treilea act din înfiorătoarea dramă. Pretutindeni vitejii hamburghezi se urcaseră pe acoperişuri şi stingeau focurile. Puteam urmări bine cu

un binoclu lupta înverşunată a numeroaselor echipe de stingere, în infernul deslănţuit fără întrerupere de antiaeriană şi aviatori. Deodată veni însă un nou val de aparate, atât de jos încât ne-am plecat capetele. O grindină de bombe explosive mici şi mijlocii explodă printre neînfricaţii oameni cari luptau cu focul. Văzurăm apoi giganţii zburători întorcându-se după lansarea tuturor bombelor şi trăgând cu tunurile de bord şi mitralierele în flăcări. Deodată incendiile se reînsufleţiră sălbatec pretutindeni. Dogoarea creştea. Simţeam cum mi se usucă şi se întinde pielea pe obraz. M'am grăbit să cobor. Dar am avut timp să văd şi al patrulea act al tragediei Hamburgului. Un nou val de avioane se apropia duduind, de data aceasta mai sus. Flăcările din cartiere întregi se înălţară deodată şerpuind violente: se aruncaseră bidoane cu fosfor! Arşiţa dogorîtoare deveni şi mai fierbinte, o ploaie de foc cădea străbătând crăpăturile zidurilor, strecurându-se neîndurătoare în toate colţurile, ajungând în sfârşit până în pivniţa cea mai adâncă, ploaia de fosfor, iadul, mai mult decât iadul...

Fosfor: nimic nu mai putea scăpa!

Am alergat pe străzile fierbinţi, cu asfaltul topit, vreo 40 de bărbaţi de diferite vârste şi de diferite limbi, însufleţiţi de un singur gând: să dăm ajutor! Există pericole atât de groaznice încât dispare orice gând, orice teamă de primejdie, pericole în care omul îşi pierde individualitatea şi devine iarăşi fratele a lor săi, momente în care ascultă de legi pe care niciodată nu le-a ştiut sau nu le-a înţeles. Alergam aşa toţi către Hamm. Şi deodată văzurăm flăcările crescând deasupra noastră. Toate aceste blocuri de case înflăcărate, aceste trei sau patru cartiere arzânde se uneau, se încleştau făcând un uriaş clopot de foc deasupra pământului, cu marginea aproape peste noi. Abia ne dăduserăm seama ce se întâmplă, când se deslănţui o furtună, un uragan de o forţă neînchipuită. A trebuit să ne cramponăm de pereţii ca-

selor ca să nu ne sboare. Aproape ne-am ars degetele, așa dogorea totul. Celor cari stăteau mai în afară vijelia le-a smuls hainele, cravatele...

Am stat așa gâfâind, cu inima bătând nebunește, arși de dogoarea ucigătoare, și am văzut dincolo de pajiștea care ne despărțea de centrul incendiilor, cele mai îngrozitoare lucruri pe care le-au trăit sau le vor trăi vreodată oamenii.

Omul este dârz. Cel care luptă pentru viața sau pentru copiii lui izbutește adesea imposibilul. Rațiunea ne spunea că dintre toți cei rămași în clopotul de foc bântuit acum de uragane nu mai putea scăpa cu viață nici un șoarece. Și totuși văzurăm ici și colo oameni pe jumătate goi, alții înebuniți, în pielea goală, încercând să să se smulgă din infern. Veneau spre noi urlând, răcnind după ajutor, luptând cu ultimele puteri împotriva furtunii care îi sorbea neîndurătoare către flăcări. Am văzut cum uraganul i-a desbrăcat, cum le-a smuls de pe trup hainele jumătate arse, până nu le-a mai lăsat decât ghetele carbonizate, cu care alergau nebuni pe asfaltul clocotind. Am văzut o mamă căreia vijelia de foc i-a smuls pruncul din brațe, i l-a smuls și l-a sorbit înghițindu-l în văpaie. Am văzut cum toți rămâneau țepeni, încetând treptat să se mai miște, cum jarul îi ajungea, cum începeau să ardă cu membrele chircite, cum oameni în putere se scufundau în astfaltul topit și rămâneau niște bucăți de cărbune, niște cioturi, înțepenite și cu hârcile rânjite. Unii dintre noi n'au mai putut îndura atâta nenorocire și s'au repezit să dea ajutor. Au fost smulși și luați pe sus ca niște foi de hârtie, apoi i-a înghițit văpaia.

Aici nu se putea da ajutor. Ne-am strecurat zdrobiți înapoi, cu genele pârlite, cu mâinile și obrazul scorojite.

Atacul durase 45 de minute. După datele engleze, 1.100 avioane au aruncat 2.700.000 kg. bombe. Au căzut deci, afară de 220.000 bombe incendiare și bidoane cu

fosfor, 2.300.000 kg. materie explosivă. Au fost nimicite complect 4 cartiere mari. Din cartierul Hamm au scăpat numai 3 la sută din locuitori. Toţi ceilalţi au ars de vii în chinuri groaznice la temperaturi care, după metalele topite ce s'au găsit, trebue să fi ajuns până la 2.000 de grade.

Un ziar englez a calculat că pe fiecare metru pătrat din Hamburg au căzut 27 kg. materie explosivă.

Eu sunt comerciant, un comerciant neutru. Eu privesc lucrurile dincolo de suferinţă şi bucurie, după valoarea şi utilitatea lor. Din 63 de oraşe mari ale Germaniei 17 sunt astăzi atât de greu lovite încât par a fi oraşe de ruine. Ce trebue, ce poate să însemne asta pentru conducerea răsboiului ?

Englezii s'au ocupat foarte de timpuriu şi foarte amănunţit cu răsboiul din aer. A existat în acest domeniu o bogată literatură, înainte de a se arunca prima bombă în răsboiul actual. Legea fundamentală a întregei acestei doctrine spune : orice acţiune de distrugere care costă mai puţin decât obiectul distrus este un succes. Natural, această lege este modelată de raportul posibilităţilor naţionale ale adversarilor : bogatul poate face mai mult decât săracul ; pentru o Anglie dublu de bogată un atac care costă un milion de lire sterline este încă rentabil când valorile distruse ating o jumătate de milion.

Scriitori militari britanici socotesc costul unui bombardier — care are o durată de viaţă de 200 ore sbor — la 120.000 franci aur, costul unei tone de bombe la distanţa de atac de 600 km. 6.000 franci aur, 5 la sută amortizare, 5 la sută pierderi admise de englezi, circa 500 oameni pierderi din echipagii ; calculând costul celor 2.700 tone bombe împreună cu toate cele de mai sus, atacul trăit de mine a costat 43.200.000 franci aur. Intreaga serie de atacuri asupra Hamburgului în ultimele zile din Iulie a costat pe englezi şi americani, conform

propriei lor mărturisiri, 364.000.000 dolari, adică un sfert de miliard franci aur.

Sunt în proporţie valorile distruse?

După observaţiile şi informaţiile mele, un oraş total bombardat oferă după încheierea operaţiunilor următorul tablou:

Spaţiu de locuit cu locuinţe mici (locuinţe de muncitori şi funcţionari) distrus 72%

Spaţiu de locuit cu locuinţe mari (case mari, vile, locuinţe cu etaj) distrus. 46%

Instalaţii de fabrici, distruse. 27%

Instalaţii militare, distruse 19%

Instalaţii de comunicaţie, distruse . . . 7,5%

Prin urmare cea mai sensibilă la bombardamentul aerian este locuinţa muncitorească, cea mai rezistentă comunicaţia.

Concluzia?

După datele engleze, slăbirea decisivă pentru război a potenţialului inamic îşi va face apariţia în momentul când bombardamentul aerian va fi distrus 40% din uzinele de bombardament. Chiar dacă, în stadiul ultim al războiului total, toate fabricile ar fi considerate uzine de armament, efectul distructiv al bombardamentelor aeriene nu poate ajunge niciodată şi nicăeri la acest 40 la sută. Fabricile sunt mai bine apărate şi mai uşor de apărat decât locuinţele muncitoreşti pline de mobile. Acelaş lucru, în măsură şi mai mare însă, pentru instalaţiile militare şi de comunicaţie.

In ce măsură rentează deci distrugerea?

La suprafaţa Germaniei, n'ar ajunge nici toate flotele aeriene din lume pentru a lăsa fără adăpost întreaga naţiune germană. Prin urmare ca efect nu se poate face decât să i se înrăutăţească condiţiunile de locuit. Nu este atins în definitiv nici aparatul de producţie nici cel de distribuţie, aşa că nicăeri nu se pot produce deranjamente grave în alimentare. Este lovit numai confortul.

N'am auzit niciodată și niciunde ca forța de luptă a unei națiuni să fie determinată de nivelul confortului ei. Tocmai contrariu. Dacă, după teoria militară în vigoare, forța de luptă este hotărîtă de surplusul care rămâne dincolo de minimum de existență, bombardamentul aerian coboară nu acest surplus, ci minimum de existență; căci se vede că, dată fiind elasticitatea omenească, nicăeri nu există o rigiditate a minimului de existență. Sub presiunea nevoii în care se găsește țara lor, milioane de oameni pot astăzi să trăiască răbdători în condițiuni exterioare pe care altminteri nu le-ar fi acceptat de bună voie niciodata.

Aici este una dintre marile socoteli greșite ale bombardamentelor aeriene.

Dar există și o a doua, care atârnă mai greu.

La 21 Iunie 1938 primul ministru, Neville Chamberlain spune în Camera Comunelor: „...nu cred că un război va putea fi câștigat vreodată prin atacarea intenționată a populației civile...". Eu însă, care nu privesc lucrurile nici ca politician și nici ca naționalist, ci pur și simplu în calitate de comerciant, cred că în felul acesta războiul nu poate fi decât pierdut. Distrugerea nu este niciodată rentabilă. Se distrug casele, dar nu luptătorii. Se distrug blocurile de locuit dar nu forturile. Se ard cartierele, dar se recoltează ură.

Ura este ultima consecință a distrugerii.

Dar pe acest fundament de ură nu se va putea clădi nicicând puntea către pace.

(Scris de comerciantul suedez G. M.
din Jönköping)

L'IRREMPLAÇABLE

Poate este adevărat că războaele nu se pot desfiinţa. Franţa a dus adesea războaie, răboae lungi. Dar încotro s'au îndreptat armele ei? Impotriva unei politici duşmane, împotriva stăpânitorilor periculoşi pentru ea, împotriva armatelor care o ameninţau. De când există o Europă, şi — cu toate războaele şi luptele — o comunitate europeană, nicăeri şi niciodată până acum un stat european nu a atacat şi distrus în mod conştient şi criminal monumentele culturale ale duşmanului său. Desigur, au existat regretabile devieri dela această regulă. Ce înseamnă însă o ruină a castelului de la Heidelberg faţă de milioanele de ruine pe care le lasă în urmă în Europa aviaţia britanică şi „Liberatorii" americanilor?

Şi măcar dacă ruinele ar putea fi înlocuite, cel puţin acelea din răsboaiele anterioare. Când Napoleon a intrat în Moscova, ruşii au dat foc ei înşişi capitalei. Inamicul însă a stins incendiul şi a ferit astfel Cremlinul şi multe construcţii de neînlocuit, punându-le la adăpost de flăcări şi de distrugeri. Cu totul altfel este însă în răsboiul de astăzi. St. Nazaire a fost adesea bombardat de englezi fiindcă ar fi un punct de sprijin german. Când la unul dintre bombardamente catedrala dela St. Nazaire a căzut pradă flăcărilor şi pompierii francezi s'au apucat să stingă, englezii au tras din avioane asupra pompierilor. Aici nu era ura duşmanului contra duşmanului, aliatul dădea cu nepăsare pradă flăcărilor arta cea mai nobilă a aliatului.

De acord: Lăsați bombardierele să distrugă fabrici și gări, poate că e necesar; să dea foc locuințelor, o acțiune pe care nu o înțelgem. Dar omenirea le va reclădi. Cum însă, să nu existe nici un mijloc de a proteja catedralele și muzeele, monumentele și castelele? Nu au declarat oare mereu locurile oficiale engleze că la atacurile din aer trebue să se lucreze „cu multă băgare de seamă?" Fiindcă, după cum spunea Franklin Roosevelt, bunurile culturale nu pot fi refăcute. Dacă biserica Notre Dame ar fi astăzi distrusă, așa cum nenumărate biserici monumentale au fost distruse în Germania și Italia, tot aurul și toate piesele prețioase din lume, cel mai exact plan și cea mai bună fotografie stereoscopică n'ar putea să o reconstruiască. Notre Dame ar fi pierdută definitiv, împreună cu tot ceeace însemnează ea pentru arhitectura europeană, pentru religia europeană, pentru mistica europeană. A voi să înlocuești Notre Dame printr'o nouă construcție ar fi același lucru cu a ucide pe un cântăreț și a-l înlocui printr'o placă de gramofon pe care i s'a înregistrat vocea.

O ipoteză? O, nu mai este ipoteză. Nu vreau să vorbesc aici de pagubele Franței, destul de triste. Dar am văzut ce a fost și ce s'a pierdut pentru totdeauna în vechile orașe germane. Și acesta este cel mai rău dintre toate relele. Există cifre, dar ce pot cifrele! Există liste, dar ce pot listele! O bombă de 500 kg. a distrus la Aix la Chapelle mânăstirea și capela lui Carol cel Mare. Clădirea era veche de 1145 ani. Cine va putea vrăji din nou în reconstrucția de mâine acești ani nenumărați, acești ani scumpi pentru oricine iubește clădirile istorice?

Și tot așa a fost distrusă St. Gereon din Colonia, singurul monument de pe vremea Merovingienilor pe pământ german; a fost distrus Domul St. Martin din Mainz și alte cinci biserici romane în Colonia, Muenster și Essen. Reclădire? Domnule Președinte al Statelor Unite, Domnia ta ai văzut poate câteva dintre ciudatele recon-

structii pe care magnații din țara Domniei tale le-au făcut din vechile castele dărâmate și transportate peste ocean, dar crezi în adevăr că în acele opere pline de aroganță mai trăia ceva din spiritul, din credința, din lupta primului meșter al lor?

Tot omenescul distrus de om este pierdut pentru vecie.

Orice stil arhitectonic al țărilor noastre europene este o mărturie a istoriei, nu numai pentru țara în care el a dominat anumite epoci, dar pentru toată Europa. Gotica germană, sora mai tânără și mai îmbelșugată a goticei noastre franceze, a fost un izvor de putere pentru toate națiunile de sânge european, și deci și pentru cea americană. Din 1200 de biserici germane distruse până astăzi, din 4000 biserici care au fost grav avariate, 15 la sută aparțin stilului de arhitectură gotică. Ceeace s'a distrus mai cu seamă la Luebeck, la Rostock, la Wismar și la Brema, tot ceeace a fost aici mărturie unică a goticei nordice Backstein și s'a făcut pulbere, totul este de neînlocuit.

Dar la fel ca asupra mărturiilor de piatră ale goticei germanice de nord, bombardierele teroriste se năpustesc și asupra vioaielor construcții ale barocului sud-germaric. La Nuernberg, Mannheim, Regensburg, Muenchen, lista distrugerilor este mare și, ceeace e mai trist, ea crește din zi în zi, crește chiar în timp ce eu scriu aceste rânduri.

Toate aceste domuri, catedrale, biserici și capele au supraviețuit celor mai înfricoșetoare catastrofe din istoria europeană; deaceea procentul bisericilor printre clădirile istorice ale fiecărei țări este așa de mare: fiindcă ele au fost cruțate chiar de către cuceritorii cei mai cruzi. Ginghis Han și Condottierii din războiul de 30 de ani au cruțat bisericile; englezii și americanii le-au făcut praf și cenușe. Câte nu ne-ar putea povesti San Lorenzo fuori le mura! Această bazilică a văzut pe vandali și sarazini, pe turci și pe normanzi, și nici una dintre aceste seminții

războinice pentru care distrugerea era un meşteşug, n'a îndrăznit să se atingă de locaşul care se numără printre cele şapte biserici principale ale Oraşului Sfânt. Vine însă un pilot tinerel, mândru poate de pielea lui albă — pe care o datoreşte Europei — aruncă cu neglijenţă câteva zeci de bombe asupra acestui juvaer al creştinătăţii şi transformă în cenuşe ceeace înfruntase un mileniu şi jumătate.

Şi Domnul Preşedinte Roosevelt are destui bani pentru a se reface aceasta?

Domul din Palermo, unde îşi doarme somnul de veci împăratul Frederic II, Domul din Neapole, înălţat de Carol I de Anjou, biserica din Milano a Sfântului Ambrozius, clădită pe la anul 350, numeroasele alte biserici, mânăstiri, muzee şi palate, au căzut jertfă teroarei bombelor. Iar războiul merge înainte. Bombardarea merge înainte. Pe măsura progreselor lor de până acum, englezii şi americanii ar mai avea nevoie încă de doi ani pentru a se găsi în trecătorile Alpilor. Pe măsura bombardamentelor lor de până acum, ce ar mai rămânea în aceşti doi ani din comorile Italiei?

Nimic!

Toate bisericile şi monumentele rămase încă în picioare vor trebui să se năruie, ca toate monumentele istorice ale Germaniei, Franţei, Belgiei, Italiei. De fapt nu mai este departe ziua când un ghid din New York va arăta cu degetul spre Equitable-Palace de pe Broadway şi va spune: doamnelor şi domnilor, iată cea mai străveche clădire din lume...

Voi cari spuneţi că luptaţi pentru naţiunile Europei, voi le omorîţi, voi vă omorîţi înşivă dacă distrugeţi monumentele noastre istorice. Fiincă în mărturiile istorice sălăşluesc izvoarele puterii, pentru noi toţi. Cu dolarii se vor face poate faţadele. Dar ceeace este de neînlocuit va fi pierdut pentru totdeauna.

(impresii ale arhitectului francez A. R. din Rouen)

CRUȚARE ȘI CRUZIME

La 10 și la 24 Ianuarie 1944 Sofia a fost bombardată de escadre anglo-americane. Capitala bulgară, cu aproape o jumătate milion de locuitori, este un complex concentrat pe o suprafață relativ mică. După numărul bombelor destinate atacului și după raportul lor față de suprafața bombardată, rezultatul ar fi trebuit să fie nimicitor pentru Sofia. Totuși, din fericire pentru acest oraș, bombardierele teroriste s'au găsit în fața unei apărări fanatice, așa încât obiectivul atacului nu a fost nici pe departe atins.

Această metodă de război se plasează în cadrul felului de luptă cu care, spre mâhnirea ei, omenirea europeană este obișnuită de câțiva ani. Și totuși ea este o noutate. In genere evenimentul de război constă dintr'o alternanță de campanie și contra-campanie. Când englezii au inaugurat la 4 Septembrie 1939, ora 18, răsboiul lor din aer cu un atac dat la Wilhemshaven, au justificat aceasta prin afirmația că germanii bombardaseră porturile și aerodromurile aliatului lor polon. Cum pot justifica însă atacarea Sofiei? Unde au făcut trupele bulgare altceva decât — după prăbușirea unui stat advers — să ocupe pașnic și cu aprobarea tuturor locuitorilor un teritoriu smuls pe nedrept mai înainte? S'a declarat Bulgariei război fiindcă și-a respectat credința față de Germania, la rândul ei prietenă credincioasă. Bulgaria a acceptat situația, cu calm și demnitate. Dar au bombardat a-

viatorii bulgari Belgradul? au dat cumva foc Atenei? Ar fi putut să o facă, în acest război ca și în cele anterioare. N'au făcut-o. Totdeauna când a fost cazul, au cruțat pe adversar în afara zonelor de luptă. Iată deci cum se profilează imaginea acestui război la noi și prietenii noștri de o parte, la adversarii noștri de alta: aici cruțare și dincolo cruzime.

Se știe nu numai din acte și documente, nu numai din Cartea Albă germană nr. 8, se știe chiar din izvoarele polone cât de largă și omenoasă a fost cruțarea a toate de către comandamentul german în lupta pentru Varșovia, cruțarea civililor fiind legea cea mai neînfrântă. Constatarea că Varșovia ar fi putut fi bombardată la 12 Septembrie 1939 tot așa de bine cum a fost la 26 Septembrie reiese neîndoelnic că din situația militară. Din motive de cruțare a orașului și populației comandamentul german s'a angajat în tratative, din nefericire inutile, cu comandanții poloni, pentru a se ajunge la încetarea rezistenței militare absolut lipsită de sens. Dacă Germania ar fi acționat după sistemul englez, Varșovia ar fi căzut fără îndoială încă de la 14 Septembrie în loc de 27, armatele germane ar fi putut porni cu două săptămâni mai devreme către frontul din Vest și urmările le poate înfățișa însuși ministrul de răsboi francez din 1939...

Bombele care au căzut în acest răsboi asupra Parisului, la Bruxelles și Anvers, nu erau bombe dușmane. Dușmanul — care era Germania — a folosit peste tot cruțare. Prima regulă de răsboi pe care Germania a proclamat-o în actualul conflict a fost cruțarea, așa cum a spus Hitler în cuvântarea ținută la Reichstag în ziua de 1 Septembrie 1939: „...nu vreau să duc răsboiul împotriva femeilor și copiilor!". Această regulă a fost respectată cu stricteță.

Englezii, acuzați de bombardamentele asupra Berlinului și Hamburgului, se referă mereu la bombardamentele germane asupra Londrei în anul 1940. Ei spun: „Noi nu facem decât să repetăm cu mijloace ample ceeace Hit-

ler a încercat în 1940 cu mijloace insuficiente. Voința, intenția este în ambele cazuri aceeaș, și acest lucru este hotărîtor pentru justificarea morală". Este adevărat acest lucru? Nicidecum! Fără să mai spunem că răsboiul aerian german s'a rezumat multă vreme la bombardamentele de zi — tocmai din motivele proclamate cu emfază de Chamberlain pe vremuri când vorbea de „multă băgare de seamă" — mijlocul de luptă al atacurilor aeriene a fost totdeauna aruncarea bombelor explosive. Bomba explosivă este însă un obiect mult prea costisitor pentru a putea fi aruncat la întâmplare; ea cere „multă băgare de seamă" în alegerea obiectivelor, ea va fi aruncată deci de preferință asupra fabricilor de armament, asupra instalațiilor portuare sau de trafic, așa cum a fost pretutindeni cazul atacurilor aeriene germane.

Ceeace însă a cauzat uciderea în massă a copiilor și femeilor la bombardarea Hamburgului și altor orașe nu au fost nici bombele incendiare nici bombele explosive, ci bidoanele cu fosfor. Este greu de presupus că la aruncarea acestor încărcături se folosește o dibăcie deosebită. Este sigur deasemenea că Germania ar fi avut la dispoziție destul fosfor pentru a da foc fiecărei case și fiecărui tufiș de pe insula britanică. Cu toate acestea germanii n'au aruncat fosfor în 1940. Ideia nu era nouă. Proectilele premergătoare torpilelor, acelea cu care odinioară se luptase împotriva vaselor de linie în larg, fuseseră tot proectile cu fosfor. Dar germanii au respins ideia. Ea nu corespundea concepției lor cinstite despre luptă, nu corespundea ideii lor de cruțare: anume că în orice răsboi, chiar în cel total, femeile și copiii trebuesc cruțați.

Față în față cu această ideie germană a cruțării stă cruzimea britanică. Chamberlain a spus în Camera Comunelor: „Vreau să afirm că niciodată nu vom putea condamna destul de aspru orice declarație a oricui — indiferent unde și din ce parte s'ar face — după care s'ar intenționa să se câștige un răsboi printr'o politică inten-

ționată de demoralizare a populației civile prin atacarea cu bombe din aer... fiindcă eu nu cred că prin atacuri voite asupra populației civile se poate câștiga vreodată un război". Și totuși acel „oricine", care nu putea fi condamnat destul de aspru, stătea încă de pe atunci gata să alunge pe Chamberlain, și după aproape doi ani l-a și alungat. Se numea Winston Churchill și scrisese încă din 1934, înainte de a se ști ceva despre legendara aviație germană, vorbind de bătălia din anul 1919 care rămânea visul viitorului răsboi, împiedecat numai de capitularea germană: „...mii de avioane ar fi acoperit cu bombe orașele germane. Gaze otrăvitoare de un efect inimaginabil ar fi zdrobit orice rezistență. Bătălia din 1919 nu s'a desfășurat niciodată, dar ideile ei continuă să trăiască..."

Au continuat să trăiască în Marea Britanie.

Din 1918 până în 1932, patrusprezece ani dearândul, Marea Britanie a fost stăpâna Europei, cu sprijinul Franței aliate. Intre Urali și Atlantic nu era nimeni care să poată crâcni în fața ei. Pe atunci Germania a propus adesea dezarmarea generală; dar Marea Britanie voia arme. Germania a propus încă de multă vreme desființarea aviației militare; dar Marea Britanie se sprijinea pe aviația ei militară. Germania a intervenit pentru stricta interzicere a bombardamentelor aeriene; dar premierul englez Stanley Baldwin, a declarat la 10 Noembrie 1932 în Camera Comunelor: „...trebue să omori mai multe femei și copii decât inamicul dacă vrei să te aperi tu însuți..."' Și când însfârșit aproape toate statele din lume au căzut de acord să hotărască abolirea bombardamentelor aeriene, Marea Britanie a sabotat această hotărîre cerând excepții pentru măsurile sale polițienești în „anumite teritorii depărtate".

Ce sunt însă „anumitele teritorii îndepărtate"?

La conferința de dezarmare din 27 Mai 1933, unde se petreceau acestea, tovarășul Boris Stein, reprezentantul Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, a atras atenția

că tocmai această pretinsă restricție, interzicerea aruncării bombelor din aer „cu excepția necesităților de poliție în anumite teritorii îndepărtate", face pasagiul din interdicție mai periculos. El a vorbit de o inovație geografică pe care fiecare guvern putea să o facă după bunul său plac. Și nici noțiunea de necesități de poliție nu este prea restrânsă. Când Italia a început campania din Abisinia, Societatea Națiunilor de la Geneva a cerut măsuri de poliție internațională contra turburătorilor liniștei. După cum se vede, Marea Britanie n'a putut sabota mai bine acea dorință, care era realmente o dorință a întregei omeniri de cultură, decât cerând drepturi speciale pentru sine și pentru aviația sa.

Aici vina nu poate fi aruncată nici asupra dinamicei războiului nici asupra deslănțuirii instinctelor: aici este vorba de acea acțiune sistematică, decisivă în fața juriștilor pentru noțiunea de culpă. Anglia voia războiul aerian. Anglia pregătea războiul aerian. Anglia vedea, cu mult înainte de a ști cine va fi adversarul său, în războiul aerian o armă, arma sa, care trebuia să înlocuiască spada cam știrbită a flotei sale navale. Drumul strategic al Marei Britanii se întinde luminos în fața ochilor lumii: el duce pe la blocadă către teroare.

Ziaristul englez Cyrill Falls a descris cu sinceritate acest drum al conducerii de război engleze în revista „Illustrated London News" din 19 Iulie 1943: „Războiul total lărgește în măsură extraordinară obiectivele pe care adversarul găsește necesar a le ataca... Mai întâi s'a declarat că fabricile de muniții ar fi un obiectiv legitim. Pasul următor a fost că toate fabricile au fost declarate obiective. Apoi s'a hotărît că prin distrugerea locuințelor din apropierea fabricilor se asigură întreruperea lucrului. Putem presupune că se va găsi cineva care să ceară nimicirea leagănelor de maternitate, a școlilor și căminelor de mame, fiindcă în felul acesta muncitorul este împiedecat să lucreze".

Totul este exact până la cuvântul „cineva", fiindcă Mr. Cvri'. Falls știa perfect, după cum o știe astăzi toată lumea, cine este acest cineva: el se numește Sir Arthur Harris, și este Mareșal al Aerului în Anglia. El va intra în istorie ca inventatorul bidonului cu fosfor și ca omul care de la nașterea lui Christos a ucis mai mulți copii decât oricare alt om Va intra în istorie ca demn urmaș al tetrarhului Herodes al Iudeei.

(Dintr'un articol al avocatului bulgar Dr. A. P. L. din Plovdiv)

BILANȚUL TEROAREI

„Lasciate ogni speranza voi ch'entrate...", sunt cuvintele pe care le-a așezat Dante la intrarea în Infern. Americanii și englezii le așează însă la intrarea Paradisului pe care îl proectează, și către care este vădit că nu găsesc altă intrare decât teroarea: „Lăsați orice speranță voi cari intrați aici..."

Fără îndoială, adepții teroarei pot susține că ea face parte dintre mijloacele de luptă permise. Broasca descrisă de Esop vrea să îngrozească barza, să o terorizeze umflându-se imensă, până crapă. Anumiți gândaci adoptă o înfățișare înspăimântătoare pentru a paraliza pe adversar. Șerpii indieni își paralizează victima prin teroare. Dar cât de nevinovată este teroarea din lumea animalelor față de teroarea pe care o folosesc oamenii împotriva oamenilor! Teroarea animală se deslănțue cu forța instinctelor, dar lasă totdeauna adversarului viteaz și chibzuit o șansă. Teroarea omenească lucrează neîndurătoare.

„...Zeul Assur mi-a poruncit să merg. Am acoperit de ruine țările Saranit și Ammanit. Le-am pedepsit, le-am urmărit răsboinicii ca pe niște fiare sălbatice, le-am cucerit orașele, le-am luat zeii. Am dat orașele pradă flăcărilor, le-am devastat, le-am distrus, am făcut din ele ruine și prăpăd, le-am pus jugul greu al stăpânirii mele..." Nu este — deși s'ar părea — un ordin de zi al generalului Montgomery sau al vreunui Mareșal britanic al Aerului. Acest document cu aparență atât de actuală este

vechi de 3000 de ani și provine dela străbunul teroriștilor, regele asirian Tukultiapilesarra I, care își descrie astfel campania. Dar și urmașii lui au fost teroriști de seamă, și în analele regilor, ca și pe baso-reliefurile care au eternizat triumfurile în războaie, sunt înfățișate metodele războaielor și colonizărilor lor, cu amănunte edificatoare: ochi scoși, valuri de sânge dușman, etc.

Un delir de teroare, care n'a cunoscut nici un an de pace. Babilonul, Armenia, Kurdistanul, Siria, Fenicia, Anatolia Răsăriteană și Egiptul au fost subjugate. De multe ori popoarele țărilor cucerite au fost transplantate și înlocuite cu asirieni. Invinșii au fost crucificați cu miile, trași în țeapă, jupuiți sau zidiți de vii. Și totuși teroarea are pretutindeni limite. Popoarele chinuite s'au apărat cu sălbatecă disperare. Rebeliunile au devenit revolte, revoltele revoluții, revoluțiile războaie de exterminare împotriva celor cari deslănțuiseră teroarea. Ninive, — Londra imperiului de pe atunci — strălucitoarea capitală a lumii, a fost cuprinsă de popoarele terorizate în anul 606, distrusă complet și transformată din nou în pustiul din care se iscase.

Primul bilanț al teroarei.

N'a fost încurajator, și totuși n'a îngrozit pentru multă vreme acea parte a omenirii unde domnea Satana. Alături de marile imperii — care au fost conduse cu siguranța reală a conducătorului adevărat, ca imperiul persan și ca statele succesorale grecești ale lui Alexandru cel Mare, stăpânite cu milă și cu omenie — au apărut mereu, cu bruschețea cometelor, regimurile teroriste. Și au pierit. „Les empires meurent par de l'indigestion", spunea Napoleon. Poate că terorismul este o indigestie; sigur însă e auto-otrăvire a organismului de stat.

Imperiul roman. Englezii se compară bucuroși cu romanii, și de fapt există unele analogii surprinzătoare, până chiar la acea împărțire în Roma de Răsărit și Roma de Apus, pe care o putem vedea reeditându-se astăzi în Re-

gatul Unit (The British Commonwealth) și Statele Unite. Londra și Bizanțul — ce comparație bogată în asociații de idei! Și cum vedem astăzi, dela distanța dătătoare de perspectivă și claritate a două milenii trecute, cum pofta de teroare — în dominare ca și în ducerea războiului — coincide perfect cu degenerarea și cu pervertirea puterii politice, pentru a folosi o expresie a istoricului englez I. A. Hobson.

In adevăr, Republica romană, sănătoasă, puternică, iubitoare de forță, s'a clădit pe legi cu totul altele decât Imperiul de mai târziu. Primii romani și-au caracterizat ei înșiși metodele politice și războinice prin splendida frază Fortiter in re, suaviter in modo, adică ferm în lucrul însuși dar mai blând în metode. Așa a putut o mână de oameni să cucerească Latium și Italia întreagă. Insăși victoria definitivă asupra Cartaginei nu s'a desfășurat așa cum o arată manualele școlare și versiunile cele mai curente. Faptul că atât de puțini cartaginezi au supraviețuit catastrofei se datorește mai puțin cruzimii romane decât disperării cu care a luptat cetatea. Supraviețuitorii au aflat în învingători stăpâni miloși și drepți, cari au încercat mai ales prin înțelepte măsuri economice să aline rănile unui război secular. Fiindcă pe atunci mai avea încă valoare principiul citat de Claudian: cives vocavit quos domuit — adică Roma a făcut cetățeni din cei învinși.

Teroarea este perversiunea puterii. Acolo unde se caută a se decide războiul prin metode teroriste puterea este degenerată. Istoria imperiului roman este cea mai bună dovadă. Caius Iulius Caesar și Caius Iulius Octavianus Augustus au fost stăpânitori blânzi în comparație cu mijloacele folosite de războaie pe vremea lor. Metodele s'au schimbat abia cu două generații mai târziu. Au început expedițiile de pedepsire către Germania, din care se aduceau la Roma tot mai mulți ostateci. Distrugerea Ierusalimului a fost un act terorist. Luptele dela granița

asiatică au luat deasemenea caracter de teroare. Puterea își pierde sensul existenței, își pierde propria securitate, și ceeace a fost odinioară luptă devine spasm, convulsiune.

Un nou bilanț al teroarei, cu care imperiul roman de mai târziu căuta să se afirme : groaza și devastarea. Tot ceeace făurise Imperiul s'a risipit din nou, și încă din propria vină. Germanii, sciții, tătarii, berberii au trecut peste el val-vârtej, și au înțeles să valorifice perfect învățăturile pe care li le dăduse Roma.

Fiindcă la capătul oricărei terori stă răsplata.

Vijelia migrațiunilor de popoare acționează ca o flacără pentru popoarele europene, cel puțin pentru majoritatea dintre ele. Metodele teroriste dispar iarăși din obiceiurile politice și din cronicile războaielor. Numai la periferia Europei teroarea continuă să bântuie, astăzi ca totdeauna.

Două vrăjitoare ale Răului meșteresc înainte la cazanul cu otravă. Una stă în stepele sarmatice. Din nesfârșitul orizonturilor țâșnesc mereu hoarde drăcești, setoase de distrugere, cu distrugerea înscrisă pe flamuri. Hunii, avarii, maghiarii, cetele mongole : toate luptă prin teroare, stăpânesc prin teroare, nimicesc prin teroare. Nimic nu mai rămâne pe urma stăpânirii lor decât ruinele, și ele pârjolite. Ginghis Han : din toate campaniile lui războinice suflă un vânt înghețat de ură împotriva a tot ce este frumos, blând și gingaș, împotriva grădinilor, a clădirilor, a ogoarelor, împotriva a tot ce mâna vrednică a omului a smuls naturii sălbatice. Nici una dintre hoarde nu este mânată din urmă de forme. Nu ! Ele vor să răspândească groaza, ele stau în slujba teroarei.

Dar nu se birue prin teroare.

Ivan cel Groaznic și valurile de sânge care au curs în Rusia în luptele pentru putere arată cum teroarea continuă să trăiască și să distrugă. In această țară grupurile politice se întitulează adesea pe față teroriste. Ele veghiază ca din timp în timp Europa să fie surpată de

teamă, să privească paralizată de groază către gorgonele din Răsărit, înainte de a putea bănui că într'o bună zi ele vor voi să subjuge continentul.

Dar teroarea nu este la ea acasă numai în Răsărit.

Nici una dintre naţiunile europene nu a scris o istorie atât de plină de grozăvii şi crime ca cea engleză ; ea singură se poate măsura cu înfiorătoarea Moscovă. Masacrarea saxonilor, a danezilor, a normanzilor ; lupta seculară cu Franţa, în care arderea pe rug a Jeannei d'Arc constitue un caracteristic act terorist; luptele dintre cele două Roze ; este deajuns să recapitulăm cronica Angliei de Holinshed şi dramele istorice ale lui Shakespeare pentru a ne lovi la tot pasul de teroarea şi de nenumăratele masacre din care este făurită istoria Angliei. Macbeth şi nesfârşitele grozăvii petrecute în Scoţia; crimele lui Richard II şi Eduard II ; paginile de asasinat ale lui Richard III ; regimul de teroare al lui Henric VIII cu soţiile lui decapitate : teroarea bântue furioasă asupra Insulei. Dar puterea creşte, se întinde, secolele de navigaţie şi descoperiri plămădesc o rassă al cărei caracter se îngâmfă de tot ceeace Lucifer a sădit în sufletele oamenilor, mândră de cruzimea ei care trece dincolo de zidurile omenescului.

Sir John Seeley, istoriul imperialismului britanic, este de părere că Anglia şi-a cucerit un imperiu mondial „in a fit of absence of mind", adică într'un acces de lipsă de spirit. Putem traduce numai foarte inexact cuvântul „mind", care poate tot atât de bine însemna „spirit" ca şi ceeace noi europenii numim „caracter" — şi este cert că în cuceririle sale Anglia n'a dovedit nici spirit nici caracter.

Când englezii au păşit pe continentul american, acesta era aproape în întregime populat de acea rassă pe care — din cauza greşelii făcută de Columb — o numim indiană. Olandezii în zona New-York, francezii în jurul lacurilor canadiene, spaniolii în Sud, întemeiaseră câteva porturi şi aşezări omeneşti, este drept, dar se depărtaseră

prea puţin de coaste către interior. Astăzi mai trăesc încă vreo 250.000 Piei Roşii de rassă pură în regiunile rezervate, şi se poate presupune că pe vremea venirii englezilor trăiau acolo o viaţă frumoasă şi liberă 5—6 milioane de oameni în această bogată ţară. A fost cea mai uriaşă nimicire a unei rasse omeneşti pe care a cunoscut-o istoria, şi ea cade ca un păcat teribil aproape exclusiv în sarcina britanicilor.

Regulele de luptă ale teroarei cuprind tot ceeace poate distruge pe adversar, până la lupta om contra om, care constitue totdeauna „ultima ratio". Folosirea armelor de foc împotriva „tomahawk"-urilor Pieilor Roşii a fost fără îndoială un act tot atât de terorist ca şi aruncarea bidoanelor cu fosfor asupra căminelor de copii. In locul războiului de confetti, în locul aruncării de manifeste cu texte de ameninţare, s'a turnat atunci „apă arzătoare" în gâtlejurile sioušilor. Indienii au murit ca muştele toamna, cei mai mulţi în deceniile dintre 1750 şi 1800. Nici aici teroarea n'a fost prea rentabilă, fiindcă roadele procedeului nu le-au cules cei cari îl inventaseră şi îl utilizează primii — englezii —, ci succesorii lor, nord-americanii. Cu toate acestea Anglia a rămas la metoda pe care o avea în sânge.

Aşa a fost la Copenhaga, bombardarea capitalei paşnice şi lipsită de apărare a unei ţări cu care nu se ducea războiu. Aşa a fost la cuceririle din India, unde în provincia Bengal populaţia a scăzut numai în decurs de un singur an dela 30 milioane la 10 milioane oameni. Aşa a fost la cucerirea Noii Zeelande unde, după reţeta experimentată în America de Nord, rassa indigenă drawidah a fost stârpită total. Aşa a fost cu „răzoiul opiului", unde sistemul a fost uşor modificat, căutându-se a se stârpi sau cel puţin a se paraliza politicește chinezii prin opium, deoarece rassa se acomodase mai uşor cu alcolul. Aşa a fost la cucerirea Sudanului, unde din cauza teroarei engleze

populaţia s'a împuţinat în câţiva ani dela 8.500.000 la 2.000.000 oameni.

Aşa a fost, în sfârşit, cu războiul burilor, ale cărui acte de teroare le-au trăit mulţi cari se mai găsesc astăzi în viaţă.

S'a schimbat între timp teroarea, sau bilanţul, sau justificarea ei? Nu stau oare, scrişi cu sânge în istorie, 150 de ani de teroare engleză, fără ca Albionul să fi trebuit să plătească vreodată?

Să fim siguri de un lucru: bilanţul teroarei rămâne negativ, aşa cum a fost de mii de ani. Pentru ceeace a făcut şi face omenirii, Anglia va trebui să plătească amarnic, cu atât mai amarnic cu cât i se va prezenta socoteala mai târziu. Dumnezeu răsplăteşte fiecăruia după faptele lui.

(Recapitulare istorică de prof. B. C. din Firenze)

„IT WAS THE FINEST SHAMBLES"

Intr'o localitate balneară engleză de pe insula Wight, cu puţin înainte de războiul actual. Câţiva vilegiaturişti, vizitatori de pe continent, printre cari se găsea şi un director de bancă din Praga, se distrau mult departe de plajă, spre interior. Deasupra mării făceau exerciţii avioane militare sburând razant. Deodată nisipul începu să sară în jurul vizitatorilor. Priviră în jur, continuară să râdă, până când năpraznic îngheţară de spaimă : se trăgea din avioane asupra lor. „Era vorba de un rămăşag" — spunea mai târziu locotenentul pilot — „sergentul meu susţinea că n'am să nimeresc pe nimeni, şi a câştigat..." Nu s'a vorbit nimic de pedepsirea sportivului şi spiritualului pilot...

In cursul războiului de astăzi comandorul aviator E. D. McAlister a fost întrebat de un reporter despre impresiile sale la ultimul bombardament de noapte. Faţa lui E. D. McAlister se lumină : „It was the finest shambles I've had ever been in", a răspuns el cu emfază. „Shambles" este o expresie cam ordinară şi înseamnă abator. Pe când onorabilul comandor făcea deci orfani din zeci şi sute de copii, şi îngropa de vii sau aprindea ca pe nişte torţe alte sute de civili, găsea că „a fost cel mai simpatic abator în care el s'a găsit vreodată".

Poate că şi în armatele altor state să se găsească astfel de cazuri, cu totul sporadice. Din nefericire există destule dovezi că printre tinerii ai căror idol erau măcelarii dela

Omdurman și eroul dela Mafeking — care singur a omorît 40.000 de buri cari se aflau în lagărul de concentrare, soții și copii ai burilor — cazurile de acest fel constitue regulă. Aşchia nu cade departe de trunchiu; eroii aviatori cari se întitulează cu mândrie „Murder Inc." (Asociația asasinilor) vorbesc acelaș limbaj și hrănesc aceleași idealuri de omenie ca și aliații lor britanici.

Desigur, germanul este un războinic dur, și nici Wallenstein nici Frederic cel Mare n'au dat înapoi cu teamă în fața necesităților războiului. Dar să citeze cineva măcar o singură frază, chiar din cea mai obscură literatură de război a „ticăloșilor de huni" — cum numesc anglosaxonii pe germani —, care să se poată compara cu degradantul cinism din descrierea pe care un aviator aliat o făcea în Iunie 1916 asupra bombardării circului Hagenbeck care se găsea la marginea orașului Karlsruhe : „Mulțimea se îmbulzea în fața circului. Am ordonat bombardarea. Au fost 257 de victime".

Istoria teroarei este totodată istoria cruzimii de care pot fi în stare oamenii. Şi este ciudat cum un om a luat parte la toate excesele de cruzime in ultimii 50 de ani, fie activ fie pasiv, este ciudat cum istoria teroarei britanice coincide cu istoria omului care conduce destinele Angliei în stadiul decisiv al acestui război. Winston Churchill este după cum se știe unul dintre cei mai cunoscuți scriitori de limbă engleză, pe ambele maluri ale Atlanticului. Primele lui cărți se ocupă de masacrele din Sudan, la care el a luat parte, setos de sânge și de lauri, ca un teribil războinic foiletonistic. In orice caz au atras asupra lui atenția mai puțin superiorii lui militari decât ziarele, și așa s'a făcut că încă în războiul burilor războinicul foiletonistic devenise un foiletonist războinic ; prima schimbare la față a schimbătorului cameleon.

O mașinărie imperialistă ca imperiul mondial britanic trebue să fie în mod necesar războinică. „Creeată de război, care avea nevoe de ea, mașina creeă războiul, de

care avea nevoe", iată definiția dată de Schumpeter în a sa „Sociologie a Imperialismului", și care se potrivește minunat politicii britanice. Dar ea se potrivește și oamenilor cari fac politica engleză, și dintre ei face parte și tânărul Churchill, puțin după războiul burilor. Războiul ruso-japonez îl vede tânjind după scalpul lui Razhdjestwinskij. Intre timp încă în 1906, este filo-german. In 1908 însă încep să se profileze în creerul lui viziunile ruinelor pe care cu 35 de ani mai târziu le va califica drept punctul central al conducerii sale de război. In 1911 ajunge ministru al Marinei. Alcătuește planul strategic al celei mai mari flote pe care a văzut-o vreodată lumea. El va duce uriașul ansamblu de oțel și dinamită la luptă, dar nu la lupta contra flotei germane, mai mică dar mai periculoasă, ci contra femeilor și copiilor Germaniei. Blocada foametei, prima treaptă către bombardamentul aerian, a luat naștere.

Dar totuși încă în cursul primului război mondial blocada foametei se dovedește a nu fi atât de eficace cât se sperase. Germania răspunde la lovituri, și submarinul golește depozitele de rezerve de pe țărmul celalt al Mării Nordului. Trebuesc prin urmare găsite metode mai tari. Este mereu acelaș Churchill care intervine pentru atacarea „părții slabe" a adversarului. Churchill predică „lovitura joasă". Adică ceeace în lupta „fair" este respins de oricine ca incorect și rușinos : aceasta este metoda pe care o preferă.

Sugestiile lui, ideile lui sunt acelea pe care Sir Douglas Haig, comandant suprem al forțelor armate britanice, le proclamă la constituirea unui corp aviatic independent, Royal Air Force : „Aruncarea de bombe asupra centrelor puternic populate se va dovedi poate cândva recomandabilă și eficace, pentru a pedepsi pe inamic pentru acte asemănătoare ce va fi săvârșit anterior..." Este o profeție cinică de care numai Winston Churchill e capabil. Omul care plănuește lovitura joasă privește clar-văzător

în spiritul adversarului şi descoperă acolo intenţia criminală a loviturii joase. Hoţul este îndreptăţit când strigă: „Puneţi mâna pe hoţ"? Acestea sunt principiile de bază ale moralei cu care gangsterii se spală pe mâini de predicile metodiştilor.

Dar o luptă care urmează a fi hotărîtă prin lovituri joase va fi totdeauna fără valoare, chiar dacă adversarul va fi lovit şi aruncat la pământ. Ea va fi anulată de forţe superioare, aşa cum au fost anulate 1918 şi Versailles.

Dar un om înţelept ca Winston Churchill nu se gândeşte atât de departe.

Cum a avut ghinion cu flota şi cu aventurile ei, trebue să plece de la Ministerul Marinei, pentru a reveni ca ministru al Muniţiilor. Nu este un om de specialitate şi totuşi priveşte cu încordare spre adversar, căutându-i slăbiciunile, pentru a-l lovi. Atacuri aeriene, atacuri aeriene, cere acest Cato al loviturii sub centură. In Consiliul de Miniştri se ridică obiecţiuni. Mai există încă, şi în Anglia, oameni cari vor să ducă răsboiul în mod corect. Insă Churchill îi înfundă: „Pagubele provocate de acest sistem de atac asupra populaţiei civile trebuesc privite ca efecte anexe neintenţionate şi inevitabile". Cum aşa, inevitabile? Inevitabil numai atunci când ţintele nu se limitează numai la obiective militare: bombardarea din aer a frontului şi căilor de aprovizionare, a porturilor, a forturilor, a depozitelor de muniţie nu pot dăuna decât în cazuri excepţionale populaţiei civile. Iată cum imoralistul se prinde în propria sa cazuistică. Inevitabile sunt daunele pentru populaţia civilă numai atunci şi acolo când nu există deloc efecte anexe neintenţionate, ci sunt efecte capitale absolut intenţionate.

Tocmai acestea erau şi trebuiau să fie.

Bombardamentele din 1943 au fost plănuite încă din 1918. Churchill şi churchilliştii au pus să se construiască pe atunci super-bombardiere cu 4 motoare, cu care urma

să se distrugă Berlinul ; iar pe vremea aceea nu putea fi vorba nici de o Varșovie și nici de un Rotterdam a cărui bombardare trebuia să furnizeze pretexte 21 de ani mai târziu. Totuși politica engleză n'a fost niciodată în încurcătură când era vorba de pretexte. Principalul era să nu se lupte cu un adversar care ar putea eventual răspunde, ci să se folosească masacrul, abatorul vitelor fără apărare, acel „Shambles" de care vorbea E. D. Mc Alister. Acesta și nu altul a fost sensul adânc al conducerii războaielor engleze, fie contra indienilor, fie contra germanilor.

Versailles pune capăt pentru o vreme posibilității bombardamentelor directe asupra orașelor germane. In locul acesteia se oferă churchiliștilor o nouă șansă : ce ar fi dacă pașnicul bolșevism ar înlocui războiul aerian, care pare prea belicos ? Căci Germania ar putea fi distrusă și prin bolșevism ! Spiritele agitate și neliniștite văd două posibilități : ori să se împingă mercenari germani împotriva Rusiei, ori să se arunce prin măsuri politice întreaga Germanie în brațele bolșevismului. De ce natură este anti-bolșevismul lui Churchill ? Un lucru este cert : el tinde mai puțin către Moscova decât către Berlin.

Și în toate extravagențele și utopiile politice se lucrează mereu : se face antrenament. Antrenament în aruncarea bombelor. In Europa aceasta ar fi putut provoca indispoziție. Dar India este departe. Se fac antrenamente de aruncarea bombelor asupra localităților indiene.

Se antrenează și englezii. Anglia este guvernată democratic. In democrații există totdeauna o anumită sursă care inspiră anumite cărți. In Franța apare o carte asupra bombardamentelor aeriene, scrisă de inginerul naval Camille Rougeron. Pionierul tancului, comandor în prima bătălie de tancuri de la Cambrai, generalul Fuller, — altminteri adversar al politicei oficiale britanice — propagă în numeroase articole în serie importanța decisivă pentru război a viitoarelor bombardamente din aer. Scriitorul

militar Spaihgt dă la lumină o broşură, „Aviaţia şi oraşele", şi spune că bombardarea aeriană a oraşelor deschise, ca în cazul Copenhagei, ar fi justificată. Mai lămurit vorbeşte un alt scriitor militar, anume Howard Williams, care spune pe faţă: „Noţiunea spaţiului de luptă trebue aplicată şi patriei. Creaţi haosul în ea; subminaţi voinţa poporului prin atacuri cu bombe de gaze, brizante şi incendiare; în felul acesta puteţi ajunge ca miezul să se moaie şi nuca să cadă din pom..."

Aşa arată un Clausewitz britanic!

Metoda prinde. Poporul de pe insulele britanice ştie ce se aşteaptă de la el. Bine îmbrobodit de churchilliişti, el sprijină guvernul, care curând va redeveni churchillist. Lumea întreagă este pentru dezarmare; dar Lordul Prezident Baldwin, acelaş care va chema curând la conducerea Ministerului de Externe pe Anthony Eden, churchillistul plin de zel şi amic personal al lui Churchill, declară la 10 Noembrie 1932 în Camera Comunelor: „După părerea mea dezarmarea nu va înlătura războiul..." Toate statele au pledat la conferinţa de dezarmare din Februarie 1932 pentru renunţarea la bombardamentul aerian; dar Stanley Baldwin declară în acelaş discurs: „Cred că este bine pentru omul de pe stradă să ştie că nu există nici o putere în lume care să-l poată apăra de bombardament..."

Auzi şi te cruceşti. Căci Anglia n'avea decât să fie de acord cu proscrierea generală a bombardamentului aerian, şi fiecare om de pe stradă ar fi fost ferit de bombardament, în Anglia ca şi oriunde aiurea; dar poate că tocmai aici guvernul englez n'avea destul interes? Căci dacă nu există nici o putere în lume care să ferească pe omul fără apărare de pe stradă împotriva dezastrului din văzduh, este vădit că Anglia, singura dintre toate statele de pe glob, e hotărîtă să saboteze proscrierea bombardamentelor aeriene.

Dar nu numai sabotajul pasiv este scopul britanic, ci

și cel activ. Căci după câteva secunde Lordul Prezident pronunță funestele cuvinte: „Singura apărare (împotriva a ce? Impotriva planului de dezarmare? Impotriva renunțării la bombardamentele aeriene?) este atacul, și aceasta înseamnă: dacă vrei să te aperi mai bine trebue să ucizi mai multe femei și copii decât inamicul..."

Din aceste cuvinte se vede întregul suflet al Marei Britanii. Pentru a te apăra ucizi deci, nu soldați, ofițeri, piloți de avion, generali sau șofeuri; ucizi femei și copii. Nu lupți: măcelărești. Nu câmpul de bătaie, unde bărbatul luptă și moare, este idolul, ci mereu acelaș: shambles!

Tot așa ca în 1932, Anglia sabotează și în 1933 abolirea bombardamentelor aeriene; de data aceasta Anglia cere pe față pentru ea drepturi speciale, care, natural, trebuiau să facă iluzoriu întregul plan pentru toate celelalte state. Lumea întreagă este indignată; Anglia cere drepturile speciale de a face „shambles". Subsecretarul de Stat britanic pentru navigația aeriană, Sir Philip Sassoon, ține la 8 Martie 1934 un mare discurs pe care nu-l poți citi fără să te pufnească râsul. In acest discurs, presărat cu multe citate și comparații dintr'o cunoscută carte de povești pentru copii, el descria cum avioane ale Royal Air Force, întorcându-se dintr'un sbor de serviciu, văzură dedesubtul lor, pe pământ două triburi sălbatice în luptă. „In momentul când au zărit pe polițiști" (probabil o expresie mai îndulcită pentru bombardiere) „agresorii părăsiră lupta și se risipiră în grabă". Sassoon descria apoi procedeul uman al bombardierelor R. A. F.: „Cu alte cuvinte, am aruncat la început ca avertisment bombe oarbe. Abia după ce toate aceste măsuri n'au dus la rezultatul dorit s'au aruncat bombe adevărate". Și Sassoon ajunge la concluzia următoare: „Tocmai omenia cere ca noi, dacă noul instrument (bomba aeriană) s'a dovedit zece ani dearândul eficace și uman, să nu renunțăm cu ușurință la el..."

In ce privește omenia, neamurile de waziri au fost încă pe atunci de altă părere ; dealtfel englezii n'au renunțat deloc, la noul instrument...

Intre timp Anthony Eden ajunsese subsecretar de stat la Foreign Office. Lucrurile se precipitau. Ministrul britanic al aerului, Lordul Londonderry, vorbea la 22 Mai 1935 în Camera Lorzilor de „poziția de interes vital a Royal Air Force în planul nostru de apărare". Diferitele sugestii și propuneri germane pentru abolirea bombardamentelor aeriene abia dacă au fost amintite : „Eram sigur că la o examinare mai practică a idealurilor de desființare a forțelor aeriene se va vedea cât de inaplicabile sunt ele în actuala situație a lumii".

Incordarea pe glob se accentua. Luptele din Asia Răsăriteană luau tot mai mult un caracter de răsboi. Italia lupta și învingea în Abisinia. In Spania izbucnea răsboiul civil. Pretutindeni, conform instrucțiunilor primite, aviatorii înfățișau publicului mondial grozăviile bombardamentelor aeriene. Dar „Guvernul Majestății Sale Britanice nu este dispus să limiteze activitatea forțelor aeriene", spunea primul ministru Chamberlain, cu excepția unei părți din convenția internațională care, după cum Anglia o știa prea bine, era inacceptabilă pentru Germania : anume pactul răsăritean. Și după cum Anglia a sabotat proscrierea bombardamentelor aeriene, cu multă vreme înainte ca „ticăloșii de naziști" să ajungă la putere, tot așa în convorbirile dintre Statele Majore britanic și francez se făceau pregătiri pentru bombardarea obiectivelor civile germane înainte ca în vreun fel sau în vreun loc oarecare să se fi produs ticăloasa de „agresiune nazistă", anume la 3 și 4 Martie 1938. Că nu această agresiune nazistă a fost prima o dovedește o scrisoare a fostului deputat Flether, actualul Lord Winster, trimisă ziarului „Times", în care scrie cu privire la atacurile asupra îndiguirilor germane : „La noi s'a discutat cu un an

înainte de răsboi problema obiectivelor, de către un comitet special".

Cine a început deci agresiunea ? Fabricarea bombardierelor grele putea să fie de natură defensivă, fiindcă cu ajutorul lor puteau fi paralizate intențiile de invazie ale dușmanului. Dacă însă aceste bombardiere au fost îndreptate către obiective precise — foarte precise, după cum s'a văzut — atunci ele au fost înarmate pentru atac, și anume, după cum spune categoric Protocolul din 3/4 Martie, pentru atacul asupra „obiectivelor economice germane și italiene relativ vulnerabile", asupra „diferitelor ramuri ale industriei germane" și asupra „anumitor grupuri de obiective". Nu mai poate exista prin urmare nici o îndoială asupra felului în care a fost gândită agresiunea bombardierelor britanice contra obiectivelor civile ; Protocolul francez privitor la conversațiunile avute spune că documentele produse de englezi (pregătite deci dinainte) ar fi permis „să se cerceteze mai de aproape și poate să se modifice vederile valabile până astăzi... în privința efectelor distrugerii unor astfel de obiective..." Efectele distrugerii! Din nou viziunea măcelarului „shambles" este aceea care flutură în plenul acestor fantezii ale Statului Major britanic.

Un an mai târziu imaginea este și mai conturată. Conversațiunile dintre Statele Majore britanic și francez de la 3 Aprilie 1939 înfățișează la punctul 34 acțiunea contra Germaniei în a doua fază a răsboiului în felul următor : „In această fază bombardierele Aliate vor fi aruncate oriunde va fi posibil împotriva obiectivelor economice și industriale din Germania, cu scopul de a contribui la prăbușirea definitivă a rezistenței germane".

După încă o jumătate de an, lucrurile sunt spuse fără ocol. La 14 August 1939 Mr. Cornwall Jones, secretarul delegației britanice pentru convorbirile Statelor Majore anglo-franceze, predă ataşatului militar francez din Londra, generalul Lelong, indicații asupra posibilităților de

acţiune ale forţelor aeriene britanice, care ajung la concluzia că de aci înainte „vor ridica mănuşa şi vor ataca obiectivele menite a scădea în chipul cel mai eficace sforţările de răsboi inamice, fără să se ţină seama dacă o astfel de acţiune va provoca sau nu pierderi în rândurile populaţiei civile..."

Planul abatorului este gata. Totuşi un asasin socotit îşi pregăteşte odată cu crima şi un alibi. Bombardarea Varşoviei, provocată de poloni, nu pare la început a fi un astfel de alibi; abia după câţiva ani, bazându-se pe uşurinţa de a uita a lumii şi pe forţa de convingere a minciunilor îndrăzneţe, basmul cu Varşovia este adus pe tavă opiniei publice. In şedinţa din 17 Noembrie 1939 a Consiliului Suprem de la Londra, primul ministru francez Daladier declară că el „ar fi preferat" să lase germanilor iniţiativa şi răspunderea de a fi început cu bombardarea zonelor industriale, aşa încât ei să fie primii cari să fi atacat oraşele şi fabricile, cari să fi lovit femeile şi copiii. „Ce brav luptător pentru omenie! Nu se ruşinează de a lovi femei şi copii; numai să nu fie primul. Orice asasinat este permis, cu condiţia unui alibi. Şi de acest alibi este vorba în lunile următoare ale răsboiului britanic, ai cărui conducători au la start pe bravii „Murder Inc." şi nu pândesc decât momentul favorabil, pentru a-i asmuţi.

Momentul nu este încă favorabil, dar va veni. Trebue să vină. In primăvara anului 1940 ajunge conducător răspunzător al British Commonwealth-ului omul al cărui program se cheamă de 42 de ani încoace „shambles". Una dintre cele mai bine văzute reviste ale Britaniei, „New Statesman and Nation", precizează la 4 Decembrie 1943: „In sfârşit bombardamentul aerian greu a fost ales intenţionat ca mijloc ofensiv al Marei Britanii în acest răsboi, din motive evidente. In 1940 Churchill şi sfetnicii săi nu vedeau altă posibilitate de a ataca Germania. De trei ani toate jertfele s'au făcut aproape numai pentru bombardierele cu mare rază de acţiune..."

Winston Churchill... Programul teroarei, al masacrării civililor, al asasinării copiilor.

Bombardamentele încep. Englezii se îngrijesc de alibiuri. Trei luni întregi Germania ezită înainte de a răspunde prin contra-lovitură. Dar Anglia o întoarce așa, ca și când bombardierele ei ar fi aruncat asupra Germaniei numai jucării și bomboane. Ruinele fumegânde de la Hanovra, Miessburg, Bremen și Hamburg, odinioară atât de triumfal sărbătorite, dispar subit din memoria britanicilor. Imboldită de Churchill, se trezește acea „furor britannicus", acea furie turbată care se naște ori de câte ori cineva îndrăznește să întoarcă englezilor loviturile primite. Vicarul de Vootton, Excelența Sa Cottam, scrie ziarului „Daily Mail" la 30 Octombrie 1940 : „Vă spun, distrugeți Domul din Colonia, bombardați Sf. Petru din Roma, puneți flota să bombardeze Genua, nimiciți bărbați, femei, copii și toate palatele de marmoră". „Sunday Express" scrie la 10 Decembrie 1940 : „Un comunicat militar care spune că au fost prefăcute în ruine casele germane este pentru englezi o veste mai reconfortantă și mai încurajatoare decât oricare alta". Ziarul londonez „News Chronicle" scrie la 12 Martie 1941 : „Royal Air Force va executa sboruri asupra anumitor puncte ale Germaniei, sboruri îndreptate exclusiv contra populației civile". Reverendul C. G. Whipp este citat la 5 Septembrie 1941 în „Daily Mirror" : „Ordinul pentru bombardierele R. A. F. trebue să fie : stârpiți pe toți germanii ! Să nu existe nici un singur aviator englez care să se înapoeze și să spună că nu a găsit obiectiv militar, pentru bombele lui. Ordinul să sune : Loviți de moarte totul !"

Churchillismul a cuprins întreaga Anglie ; acum nu mai era nevoie de alibi. Vocea anonimă a omului de pe stradă dă înapoi timidă în fața pronunciamentului oficios. Ministrul Aerului, Sir Arhibald Sinclair, a întocmit la cererea lui Churchill primul bilanț. El raporta în Noembrie 1942 : „Populația civilă germană suportă consecințe foarte grele

de pe urma bombardamentelor. Rezultatul total justifică deci pe deplin politica de până acum a bombardărilor".

Şi la începutul anului 1943 vorbeşte Winston Churchill însuşi: „As the year advances, all the Germans will be subjected to ordeal, never experienced by any country..." Adică: în cursul acestui an toţi germanii vor fi supuşi unei încercări cum nu s'a mai văzut niciodată în nici o ţară...

Aceste cuvinte ale şefului deslănţue, natural, pofta de vorbă a britanicilor, acum în urmă şi a americanilor, generali şi mareşali ai aerului. După ce Mareşalul Aerului Joubert declarase încă în 1940: „M'am săturat să tot arunc bombe numai asupra obiectivelor militare", comandantul suprem al bombardierelor, Mareşalul Aerului Harris, strigă acum: „Bombardaţi, până când germanii ne vor cerşi îndurare!" Mareşalul Aerului Portal, şef al armei aeriene, triumfă: „Suntem acum în măsură să distrugem într'o proporţie ireparabilă industria şi forţa de luptă a Germaniei". „Generalul american Arnold declară: „Putem spera că nici un singur petec din Germania şi din statele satelite ei nu va rămâne teafăr. Fiecare oraş şi fiecare sat din Germania va fi lovit.."

Să spere...

Un membru al Camerei Comunelor atrage lui Churchill atenţia asupra lacrimilor femeilor şi copiilor germani. El răspunde la 9 Iunie 1943: „Those cries will only be regarded by us as a satisfactory prouff of the growing efficiency of our attack" — adică „strigătele lor vor fi privite de noi ca o dovadă satisfăcătoare că lovim tot mai bine".

După cum se vede, tonul devine tot mai amplu. Fantezia abatorului colorează stilul. Ministrul Informaţiunilor britanice, Brendan Bracken, declară la 10 August 1943: „Planurile noastre sunt de a bombarda în orice chip posibil, de a stârpi prin foc şi de a nimici fără milă popoarele răspunzătoare pentru deslănţuirea acestui război". Trebuia Mr. Brendan Bracken, „in a fit of absence of mind", să propage sinuciderea naţională în Marea Bri

tanie ? Nu... nicidecum ! El se gândeşte la germani, la diavolii aceştia...

Şi cu cât aduc mai multă mizerie cu atât umorul englez creşte : humorul-shambles. Ziarul „Free Europe" califică pe comandorul şef al bombardierelor drept „Marele pedagog Harris". Harris însuşi a declarat, după ce a aruncat asupra Berlinului vreo 20 milioane kg. exploziv şi a lăsat fără adăpost vreo 2½ milioane de oameni : „Putem jubila că Berlinul a fost făcut una cu pământul : era un oraş vulgar, lăudăros şi demn de ură. Clădirile lui exprimau respingătorul spirit al oraşului şi al locuitorilor".

Humorist, pedagog, estet, toate laolaltă. Şi măcelar.

Omenirea europeană ştia de multă vreme — şi n'avea pentru aceasta nevoie de guvernantele sburătoare ale Royal Air Force-ului — că răsboiul este o afacere păgubitoare. Ştia mai mult, cunoştea marele şi tragicul risc al răsboiului. Nimeni de pe continent nu va considera răsboiul care s'a năpustit asupra noastră, ca un joc de copii. Pentru fiecare rămâne clar că în răsboi este vorba de tot şi de toate, că un adversar înverşunat vrea să-şi lovească inamicul fără cruţare, că îi răpeşte puterile şi armele, că îi taie aripile şi ghiarele. Un lucru însă trebue să rămână sfânt, în pofida tuturor valurilor şi răsturnărilor : dumnezeescul. Acolo unde într'o perversiune de ură oarbă, masacrul şi măcelărirea cad ca un trăznet din văzduh, acolo cel care luptă astfel se plasează dincolo de orice lege omenească sau divină.

In Evul Mediu duşmanul care degenera în sălbăticie era excomunicat.

Va veni ziua când o putere mai înaltă şi mai înspăimântătoare va excomunica Anglia, care din această luptă între oameni n'a făcut nimic altceva decât masacru, shambles...

(O scrisoare a Inaltului Cleric slovac J. T. din Bratislava).

LEGEA RĂSBOIULUI

„Cine te-a pus să pierzi la joc !" Simpatiile lumii nu se îndreaptă niciodată către cel care pierde. In acest răsboi nu Germania va fi aceea care va pierde.

Ură, masacru, pălăvrăgeală, toate acestea trădează slăbiciune. Cel puternic tace. Cel puternic nu trădează ce are de gând să facă. El lucrează. Churchill şi churchilliştii, Vansittart, Eden, toţi aceşti şacali cari dau târcoale oazei Europa dovedesc prin planurile lor de distrugere numai neputinţa lor.

Politica Angliei a fugit totdeauna din faţa riscului. Deaceea ea a inventat răsboiul de coaliţie şi l-a crescut cu grije. Această ţară care de 300 de ani n'a fost niciodată atacată, a dus în aceşti 300 de ani cele mai multe răsboaie din toate statele lumii, şi toate aceste răsboaie au început cu o declaraţie de răsboi engleză. Şi totuşi politica Angliei a fost totdeauna atât de dibaci ţesută şi răsucită încât declaraţia engleză de răsboi — deşi constituia cauza şi începutul evenimentului de războiu — forma totdeauna concluzia în desfăşurarea de acţiune a naţiunilor ce se duşmăneau. In felul acesta eternul agresor scăpa de pata odioasă a agresiunii, în felul acesta statul care în cele mai multe cazuri era parte interesată apărea ca arbitru.

Cele două arte, de a începe războiul fără risc şi de a-l duce fără risc, au fost ridicate de Anglia la rangul celui mai mare rafinament. Ea a găsit totdeauna destui aliaţi dispuşi să-şi vândă ei cadavrele. Ea stătea pe mare şi

putea aştepta — fiindcă „răsboiul naval hrăneşte" — şi tot sângele care a putut curge fie oriunde, a îngrăşat terenurile de golf şi peluzele Angliei. Numai în acest al doilea răsboi mondial n'au mai mers toate ca altădată. In prima fază a răsboiului au fost aliaţi cari au eşit din rânduri. In a doua fază nu mai erau aliaţi pe faţă, adică aliaţii au început să se gândească să joace şi ei jocul englez. Şi în a treia fază aliatul cel mai puternic şi mai primejdios nu mai stătea lângă Anglia, ci lupta, ca să spunem astfel, cu front întors: acolo unde Anglia a fost atacată, în Asia Răsăriteană, aliatul sovietic a întors spatele; şi acolo unde Anglia ataca ea putea vedea strălucind la 2.000 de km. colţii şi baionetele partenerului ameninţând-o pe ea însăşi... dacă Germania n'ar fi fost între cei doi aliaţi.

Dar Germania era între ei.

Ura este cea mai puternică dintre toate pasiunile omeneşti. Dar ura te sileşte să păgubeşti pe adversar, iar politica tradiţională să nu rişti nimic. Acum ameninţa însuşi aliatul şi, pentru valurile de sânge pe care le vărsase, voia să primească ceva mai mult decât aplauzele cam obosite din parlamentul englez: şi atunci s'a cultivat teroarea aeriană de noapte. Căci înţelepţii răsboiului au socotit că printr'o pierdere de 5 la sută de fiecare atac s'a ajuns la sistemul cel mai eftin de a nimici Germania.

Dacă strângem laolaltă şi rezumăm ceeace au răspândit în presă comandorul şef al forţelor aeriene americane, generalul H. H. Arnold, ceeace mareşalul Harris şi generalul Ira C. Eaker au formulat ca program, căpătăm următoarea imagine:

Pentru ca Germania să fie slăbită în mod hotărîtor, trebue să se nimicească cel puţin 40% din industria ei de armament. In anul 1942, 7 la sută din industria germană s'a distrus prin aruncarea a 37.000.000 kg. bombe. Pentru o distrugere de 40 la sută este nevoie deci de circa 220 milioane kg. După părerea engleză, există în Reich 200

obiective de interes vital: asupra lor ar urma să se arunce această cantitate de bombe pentru a provoca „o Niagară a distrugerii". Aceasta cere în faza finală a luptei:

2.000 bombardiere gata de acțiune
2.000 bombardiere ca rezervă de luptă
3% pierderi în medie de fiecare atac
560 bombardiere pentru umplerea golurilor și
80.000.000 kg. bombe pe lună.

Este calculul făcut de aviatorul F. V. Drake, și din el rezultă că victoria teroristă asupra Germaniei ar costa 1.860 avioane și nu mai puțin de 20.000 oameni.

Cum a ajuns la acest rezultat este și rămâne secretul lui.

In primul rând proporția de pierderi la bombardamentele nocturne este, după cum s'a dovedit, de cel puțin 5%; dacă americanii pretind că la atacurile de zi se pierd numai 3%, treaba Aliaților să se descurce între ei. Prin urmare intervenția a 2.000 avioane costă de fiecare atac 100 avioane, și aceasta însemnează pe lună cam 3.100 aparate. In rezervă inamicii au însă, după calculul de mai sus, numai 2.000, iar bombardiere grele ei pot construi numai maximum 1.500.

In al doilea rând Mr. Drake cere atacuri fără pauză timp de 4 luni pentru îngenunchierea Germaniei. Fără pauză! După 4 luni însă teroriștii ar fi pierdut 12.200—12.300 bombardiere, față de o rezervă de 2.000 și de un număr de 6.000 construcții noi, total 8.000, așa încât ultimele lor atacuri ar trebui să fie făcute cu minus 4.300 bombardiere, o cifră și o acțiune de conceput numai pentru mintea abstractizantă a unui matematician sau pentru cea fantezistă a baronului Münchhausen.

Și în al treilea rând în toate aceste socoteli lipsește mereu un element: adversarul, Germania. Apărarea germană. Se pare că anglo-saxonii își închipue războiul așa: ei lovesc și noi stăm. Un antrenament de punching-ball.

Se vor înșela.

Cine duce răsboi se supune prin forța lucrurilor legii răsboiului. Legea răsboiului însă spune: fiecare pușcaș este și țintă. Cine mă țintește și-mi trage la picioare riscă să trag eu; dar eu îl pot lovi la cap, indiferent dacă el a vrut să-mi dea la cap sau nu. Replica în răsboi merge pe totalitatea agresiunii potențiale, nu numai pe efectul urmărit.

Dacă vine răsplata pentru teroarea britanică, ea nu va pune întrebarea: ce mi-ai făcut? Ci spune: ai fi putut, ai fi putut să-mi faci asta; pentru asta te plătesc!

Germanul nu este răsbunător. In lunga și îndurerata lui istorie a suferit, a răbdat și a iertat multe. Dacă însă ar uita și ar ierta vreodată aceste mii de nopți pline de chin, aceste sute de mii de copii măcelăriți și de femei, aceste milioane de ruine — atunci și-ar merita soarta pe care i-a pregătit-o blestemul britanic.

Pentru această teroare un singur răspuns:

Răsplata!

Și ziua răsplății a venit!

(un german)

25198

[10,00 lei]